

SCHOOLPLAN 2023-2027

P.C. Hooftschool

ONDERDEEL VAN:

De Haagse
Scholen

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Proces richting het schoolplan	3
1. Onze school en haar omgeving	4
Schoolomschrijving.....	4
2. Gezamenlijke missie, beloften en ambities schoolbestuur.....	5
3. Ons schoolconcept	6
Missie en visie	6
SWOT-analyse.....	7
Schoolambities	7
Tekstuele ambities.....	7
Schoolambities qua resultaten.....	8
Kwaliteitszorg	8
Pedagogisch handelen.....	9
Didactisch handelen	9
Extra ondersteuning en schoolondersteuningsprofiel	10
4. Onderwijskundig beleid.....	11
Gedrag	11
Taal en rekenen	14
Burgerschap.....	19
Digitale geletterdheid.....	22
Bewegingsonderwijs en een gezonde school.....	23
Zo doet de P.C. Hoofschool dit nu.....	24
In ontwikkeling	25
5. Personeelsbeleid	27
Het lerarentekort.....	28
6. Partners van de school	31
7. Overzicht meerjarenplanning 2023-2027	32

Inleiding

Voor u ligt het schoolplan van de P.C. Hoofdschool. Het schoolplan geeft de beleids- en schoolontwikkeling voor de periode van 2023-2027 weer.

Dit document geeft een korte beschrijving van onze school en haar omgeving.

Hierna zetten we ons schoolconcept uiteen. Waar staan we voor en waar gaan we voor? Dit wordt voorafgegaan door de gezamenlijke missie, beloften en ambities van onze stichting, De Haagse Scholen. Daarna komt ons onderwijskundig beleid aan de orde. Wat is de inhoud van ons onderwijs, hoe zorgen wij voor onze leerlingen, wat betekent dit voor ons pedagogisch klimaat en ons didactisch handelen en welke ambities en doelen hebben we voor de komende vier jaar en hoe zetten we deze weg in de tijd?

Ons schoolplan is leidend voor onze jaarplannen. Voorafgaand aan elk schooljaar stellen we een jaarplan op, waarin onze onderwijskundige doelen en ambities uitgewerkt worden in concrete acties. Het jaarplan wordt jaarlijks geëvalueerd en opnieuw vastgesteld in gesprek met het schoolteam.

Proces richting het schoolplan

In het voorjaar van 2022 is er gestart met het toewerken richting het schoolplan 2023-2027.

Hieronder wordt het proces stapsgewijs getoond:

<i>April 2022</i>	'Heidag' met het MT, waarin de toenmalige missie/visie onder de loop is genomen. Deze dag is de basis voor de nieuwe visie in combinatie met de kernwaarden gevormd.
<i>Mei 2022</i>	Met het schoolteam is een vervolg gegeven aan de 'heidag' met het MT. Er is met elkaar voor het eerst gesproken over de onderwerpen die voor de P.C. Hoofdschool in de komende jaren belangrijk zijn, verbonden aan de kernwaarden. De <i>why</i> (Sinek, 2019) van de school is gevormd.
<i>September 2022</i>	Met het schoolteam de <i>how</i> gevormd. Hoe willen we vanuit de visie/kernwaarden richting geven in de komende jaren.
<i>Oktober 2022</i>	Eerste gezamenlijke sessie middels 'Jij en de P.C. Hoofdschool' met ouders, leerlingen en schoolteam.
<i>November 2022</i>	De resultaten van de kernvakken zijn gedeeld met het schoolteam. Deze resultaten, in combinatie met de zaken die in de vorige bijeenkomsten (zie hierboven) zijn besproken, hebben geleid tot een gesprek over het <i>what</i> : wat willen de komende jaren concreet terugzien op de P.C. Hoofdschool?
<i>December 2022</i>	De zaken die naar voren zijn gekomen in het vorige gesprek over het <i>what</i> , zijn door het schoolteam geprioriteerd.
<i>Februari 2023</i>	Tweede gezamenlijke sessie middels 'Jij en de P.C. Hoofdschool' met ouders, leerlingen en schoolteam.
<i>Februari 2023</i>	Met een deel van het schoolteam is er met alle input vanuit het team, ouders en leerlingen een meerjarenplan gemaakt, leidend voor dit schoolplan.
<i>April/mei 2023</i>	Het schoolteam is betrokken geweest bij het schrijven van het schoolplan.
<i>Juni 2023</i>	Officiële instemming op het schoolplan vanuit de MR van de P.C. Hoofdschool.

1. Onze school en haar omgeving

Naam	P.C. Hoofschool
Brinnummer	17NQ
Adres	Escamplaan 65
Telefoonnummer	070 323 6232
Directeur	K. in 't Veld
Emailadres	k.intveld@pchoofschool.net
Website	www.pchoofschool.net

Onze school is een van de 51 scholen van stichting De Haagse Scholen. De Haagse Scholen is de stichting voor openbaar basis- en speciaal onderwijs in Den Haag. De Haagse Scholen bestaat uit 44 reguliere basisscholen, 3 sbo scholen, 5 (v)so scholen.

Schoolomschrijving

De P.C. Hoofschool is een reguliere, openbare school, gelegen in de wijk in de wijk Rustenburg-Oostbroek, stadsdeel Escamp. De school heeft ongeveer 250 leerlingen, verdeeld over 11 tot 12 groepen. Van deze 12 groepen zijn er 4 kleutergroepen in de leeftijd van 4 tot 6 jaar.

Er is een duidelijke trend zichtbaar dat het aantal autochtone inwoners in de wijk afneemt. In de periode 2013-2021 is het percentage autochtone inwoners van 39% gedaald naar 31%. Het percentage inwoners met een westerse migratieachtergrond is in deze periode gestegen van 19% naar 33%. Het percentage inwoners met een niet westerse migratieachtergrond is in deze periode gedaald van 42% naar 36%. Er is duidelijk sprake van een multiculturele bevolkingssamenstelling. Het gemiddelde bruto jaarinkomen per inwoner is € 21.500 en is daarmee veel lager dan gemiddeld in Den Haag.

De school is in één pand gevestigd met kinderopvang 2Samen en peuterleerplek Jong Leren (VVE). Met deze twee partijen werkt de P.C. Hoofschool intensief samen, zowel op het gebied van personeel, zorg, onderwijsinhoud, feesten & partijen als ouderbetrokkenheid. Daarnaast is de Ds. D.J. Karresschool (SCOH) ook in hetzelfde pand gevestigd. De samenwerking met deze partij is minder intensief dan de andere in pandige partijen, maar er is wel de wederzijdse ambitie om de samenwerking de komende jaren te intensiveren.

2. Gezamenlijke missie, beloften en ambities schoolbestuur

De Haagse Scholen biedt openbaar onderwijs vanuit onze missie: 'We bereiden onze leerlingen voor op de wereld van morgen'. Wij werken voor een grote diversiteit aan leerlingen, met verschillende onderwijsbehoeften. Een aanzienlijk deel van onze scholen verzorgt onderwijs voor leerlingen uit meer dan 50 landen. Soms meer dan 20 nationaliteiten in een klas. Iedere school staat in een eigen stedelijke context, daarom zijn onze scholen heel divers.

Onze identiteit ligt vast in het aanbieden van openbaar onderwijs. Vanzelfsprekend betekent dit toegankelijkheid voor ieder kind. Ook wordt onze identiteit bepaald door een sterk gedifferentieerde vraag en onze opdracht om deze diversiteit niet te laten leiden tot ongelijkheid in kansen. Wij werken aan het waarmaken van onze missie en doen daarbij de volgende 6 beloftes aan leerlingen en ouders:

- Wij kennen ieder kind
- Wij stimuleren verwondering en nieuwsgierigheid
- Wij leren onze leerlingen samen te werken en samen te leven
- Wij leren leerlingen verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces
- Wij verbeteren de dialoog met ouders over de ontwikkeling van hun kinderen
- Wij onderzoeken en ontwikkelen onze kennis, houding en vaardigheden

Iedere school geeft op eigen wijze invulling aan de gezamenlijke missie en beloftes, passend binnen de eigen identiteit en specifieke context van de school. We hebben een breed scala van onderwijsconcepten in huis die zoveel mogelijk aansluiten bij de individuele leerbehoefte van de leerlingen.

3. Ons schoolconcept

Missie en visie

De hernieuwde missie van de school:

Op naar de volgende stap!

De hernieuwde visie van de school:

Op de P.C. Hoofschool bereiden we leerlingen altijd voor op de volgende stap. Hierbij bieden we een veilige omgeving voor iedereen, waarbinnen eenieder zich vrij voelt om te zijn en te ontwikkelen. Leerlingen, teamleden en ouders kennen elkaar en werken samen aan vaardigheden. Door vertrouwen te hebben in onszelf en elkaar, kan eenieder zich maximaal ontplooien.

De visie is een uitvloeisel van de kernwaarden van de P.C. Hoofschool. De kernwaarden zijn gevonden op basis van de didactische en pedagogische behoeften van de leerlingen op de P.C. Hoofschool. Deze kernwaarden zijn gevat in de onderstaande afbeelding. Hierop wordt de voorstelling gemaakt dat het meisje in de afbeelding een leerling zou kunnen zijn die de P.C. Hoofschool aan het einde van groep 8 verlaat en de onderstaande teksten zou zeggen. De uitwerkingen en lijnen binnen de onderwijskundige visie en schoolambities van de school zijn allen bouwstenen richting deze verpersoonlijking van de P.C. Hoofschool. Een directe vertaling van de kernwaarden/verpersoonlijking wordt gemaakt richting teamleden, ouders, samenwerkingspartners en externen die op de P.C. Hoofschool werkzaamheden verrichten.

Op naar de volgende stap!

Vanuit de kernwaarden werken we op de P.C. Hoofschool in de kern aan twee speerpunten: Gedrag en de basisvaardigheden (taal en rekenen). Het werken aan deze speerpunten kan in een zeer brede context worden beschouwd, waarbij de samenwerking met vakkrachten in ons schoolconcept uniek is. De komende jaren worden de vakken van de vakkrachten ter verrijking van het onderwijs en als antwoord op het lerarentekort steeds intensiever geïntegreerd in het onderwijs van de P.C. Hoofschool. Deze vakken dienen hierbij op de eerste plaats als middel om de taal-, reken-, en sociaal-emotionele vaardigheden van de leerlingen te verbeteren (zie hoofdstuk 'Personeelsbeleid').

SWOT-analyse

Sterktes <ul style="list-style-type: none">• Rust, orde, structuur• Bewustwording/focus• Individuele groei/eigenheid• Openheid/betrokkenheid• Verantwoordelijkheidsgevoel	Zwaktes <ul style="list-style-type: none">• Nakomen en borgen van afspraken• Doorgaande lijn in de onderbouw• Niet altijd planmatig werken• Ziektebeeld/verloop personeel
Kansen <ul style="list-style-type: none">• Bevlogenheid van het team• Samenwerking met externe partners• Samenwerking met ouders• Communicatie (inclusief profilering)	Bedreigingen <ul style="list-style-type: none">• Verloop van het personeel/lerarentekort• Focus en 'stip op de horizon' uit het oog verliezen• Meertaligheid ouders

Schoolambities

De schoolambities zijn uitgesplitst in twee hoofdstukken:

- 1) De lijnen de komende vier jaar worden uitgezet, op basis van onze kernwaarden. Deze lijnen staan in verdere hoofdstukken uitgebreider beschreven.
- 2) De schoolambities die de school qua resultaten over 2 en 4 jaar wil behalen op de niveaus 1f en 1s/2f.

Tekstuele ambities

Onderstaand onze ambities voor de komende 4 jaren, gekoppeld aan onze kernwaarden (startfase- implementatiefase-borgingsfase), zie voor uitwerking verdere hoofdstukken. Het gaat hierbij om alle ambities, zowel op leerling- als teamniveau. Gedurende de start- en implementatiefase wordt het traject constant gemonitord. Tijdens de borgingsfase twee keer per jaar en tijdens de opeenvolgende jaren wordt er jaarlijks gemonitord volgens de PDCA-cyclus.

Kernwaarde **VEILIGHEID** → *'ik voel mij vrij om te zijn wie ik ben'*.

Voor onze leerlingen betekent dit dat we ze inzicht geven in hun gedrag en sociaal emotionele ontwikkeling. Dit doen we onder andere door gedrag aan te leren door lessen Rots en Water. Daarnaast wordt de veiligheid jaarlijks gemonitord door het afnemen van vragenlijsten.

1. Doorgaande lijn SEO – opzetten ontwikkelingslijn
2. Anti-pestprotocol – doorgaande lijn

Kernwaarde **VERBINDING** → *'Ik durf hulp te vragen, ga vriendschappen aan en kan samenwerken'*.

Ouderbetrokkenheid, intensief samenwerken met ketenpartners en met elkaar in gesprek zijn, zien we als een belangrijke factor voor ontwikkelingskansen voor onze leerlingen

1. Sociale vaardigheden leerlingen – burgerschap
2. Ontwikkeling professionele cultuur
3. School als gemeenschap – samenwerking met ouders, leerlingen en externe partners

Kernwaarde **VAARDIGHEID** → *'Of ik iets nou moeilijk of makkelijk vind, ik kom altijd een stap verder'*. We bieden onze leerlingen een dekkend en toekomstgericht curriculum aan. Dit aanbod is afgestemd op wat ze nu nodig hebben en waar ze straks profijt van hebben. Ouders hebben inzicht in wat hun

kind leert en welke doelen behaald moeten worden, of al zijn behaald zijn door de nieuwsbrieven vanuit de groep en de jaarlijkse oudergesprekken.

1. Taal centraal – woordenschat, nieuwe taalmethode, Bouw! en Letterster, begrijpend lezen/ luisteren.
2. Zo werken wij op de P.C. Hoofdschool – praktische afspraken en doorgaande lijnen vastleggen (beleid op A4-tjes)

Kernwaarde **VERTROUWEN** → 'Ik ben er klaar voor'.

We streven sterke resultaten na voor onze leerlingen op het gebied van rekenen, taal en lezen passend bij het uitstroomprofiel van onze leerlingen. Ook vinden we het belangrijk dat onze leerlingen kennis van de wereld opdoen die belangrijk is om straks zelfstandig te functioneren in het voortgezet onderwijs en een succesvol leven te leiden in onze complexe maatschappij.

1. Executieve functies – inzet en ontwikkeling
2. Professionele cultuur – gedeeld leiderschap

Schoolambities qua resultaten

Als school hebben we het doel gesteld dat we over 2 jaar willen presteren op het niveau van de schoolweging van vergelijkbare scholen. Over 4 jaar willen we presteren op het landelijk gemiddelde.

De P.C. Hoofdschool heeft een schoolweging van 35,81.

	<i>Schoolambities voor de vakgebieden rekenen, taalverzorging en lezen (1f)</i>			
	Huidige score P.C. Hoofdschool	Ambitie 1 jaar ('24)	Ambitie 2 jaar ('25)	Ambitie 4 jaar ('27)
Lezen	92,8 %	96,8 %	97,3 %	98,2 %
Taalverzorging	94,2 %	95,6 %	95,6 %	96,9 %
Rekenen	87,0 %	89,7 %	90,6 %	93,6 %

	<i>Schoolambities voor de vakgebieden rekenen, taalverzorging en lezen (2f, 1s)</i>			
	Huidige score P.C. Hoofdschool	Ambitie 1 jaar ('24)	Ambitie 2 jaar ('25)	Ambitie 4 jaar ('27)
Lezen	36,2 %	50,5 %	64,7 %	75,3 %
Taalverzorging	52,2 %	55,0 %	56,1 %	58,4 %
Rekenen	23,2 %	30,4 %	37,5 %	47,1 %

Kwaliteitszorg

Wij werken met onze leerlingen aan een stevige basis, zowel op het gebied van hun cognitieve als hun sociaal-emotionele en hun persoonlijke ontwikkeling. Daarom hebben wij veel aandacht voor taal- en rekenvaardigheden en leren wij onze leerlingen te leren. Het sociaal-emotionele gedrag en het ontwikkelen van de persoonlijkheid staan bij ons hoog op de agenda. De methodieken die we inzetten zijn afgestemd op het leren en de leerbehoeften van onze leerlingen. De kerndoelen en referentieniveaus zijn uitgangspunt.

Jaarlijks monitoren we de ontwikkeling van de leerlingen door gebruik te maken van de kwaliteitsmonitor, het leerlingvolgsysteem Esis, KIJK! voor de onderbouw, Leerling in beeld voor groep 3 t/m 8 en de methodegebonden toetsen via basispoort en observatie. Er wordt gekeken naar

de ontwikkeling die de leerlingen hebben doorgemaakt en vervolgens wordt er een plan van aanpak gemaakt (Plan-Do-Check-Act).

Pedagogisch handelen

Op de P.C. Hoofdschool werken we met en aan een schoolbrede aanpak betreft 'Gedrag': De Brede Aanpak Gedrag. Een schoolbrede aanpak richt zich op strategieën en factoren die kunnen zorgen voor een stevige basis. De basisondersteuning richt zich op alle leerlingen van de school. Hoe meer er ingezet wordt op een stevige basisondersteuning, des te minder leerlingen zich zullen bevinden in de eerste en tweede ondersteuningslaag (Crone & Horner, 2003). Iedereen hanteert dezelfde aanpak. Dit wordt beschreven in de 'Pedagogische Gedragsaanpak'. Zoals Crone en Horner (2003) beschrijven, zorgt een schoolbrede aanpak voor een voorspelbare, veilige schoolomgeving (veiligheid) waarin waarden en normen (gedragsverwachtingen) helder zijn voor iedereen en waar gewenst gedrag systematisch wordt aangeleerd. Op deze manier werkt de school aan een schoolklimaat waarin leerlingen, teamleden en ouders zich vrij voelen de verbinding met zichzelf en met anderen aan te gaan. Een organisatie hangt van afspraken aan elkaar. Binnen deze afspraken hebben de teamleden een zekere vrijheid voor eigenheid. We vinden het belangrijk dat dit ook zichtbaar is in de praktijk voor onze leerlingen, voor onze ouders en voor onszelf. In het hoofdstuk 'onderwijskundig beleid; gedrag' wordt het pedagogisch handelen nader uitgewerkt.

Onze school heeft ook een pestcoördinator/sociale veiligheidscoördinator en twee vertrouwenspersonen. Op de website/ schoolgids vindt u de naam en staat omschreven wanneer en hoe u met hem/haar contact kunt opnemen.

Didactisch handelen

Om ons doel te kunnen bereiken is het belangrijk dat we blijven ontwikkelen en dat leerkrachten effectief les kunnen geven. Een effectieve les vraagt om een verantwoorde opbouw. Leren heeft verschillende fasen. Om open te staan voor het leerdoel is een motiverende introductie een belangrijk begin. Nieuwe dingen vragen daarna om een uitleg. Dit kan variëren van een sterk leerkrachtgestuurde instructie geven tot uitleg in de vorm van een leergesprek. Daarna gaat met de leerstof geoefend worden. Wellicht eerst onder begeleiding en daarna meer zelfstandig. En tot slot kan door middel van een evaluatieve werkvorm nagegaan worden of het leerdoel bereikt is. De P.C. Hoofdschool neemt 5 belangrijke didactische strategieën als uitgangspunt voor een goede instructie:

- Voorkennis activeren;
- Doelen stellen en deze evalueren;
- Feedback geven en ontvangen;
- Leerstof georganiseerd aanbieden;
- Inspanningen bevestigen en erkenning geven.

Een goede instructie is efficiënt en biedt voldoende mogelijkheden tot differentiatie. Een efficiënte leerkracht beschikt niet alleen over een uitgebreid repertoire aan didactische strategieën, maar kan ook moeiteloos bepalen welke strategie het best gebruikt kan worden in combinatie met bepaalde leerlingen of bepaalde lesonderwerpen. Het instructiemodel van EDI (Expliciete Directe Instructie) wordt als middel gebruikt. EDI is een bewezen aanpak om de leseffectiviteit te verhogen en te zorgen voor succeservaringen en betere leerprestaties bij alle leerlingen.

Extra ondersteuning en schoolondersteuningsprofiel

Als school vinden wij het belangrijk dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkelproces kunnen doorlopen en dat de leerlingen vaardig zijn om een volgende stap te zetten in de maatschappij. De focus ligt op de basisvaardigheden taal en rekenen en gedrag.

Daarnaast bieden de groepsleerkrachten ook vakken aan m.b.t. het ontwikkelen van algemene kennis: aardrijkskunde, natuur, geschiedenis, creativiteit (muziek, tekenen en beeldende vorming), sport, ICT, verkeer en techniek.

De doorgaande leerlijn maken we mogelijk door middel van het volgende:

- Er worden schoolbreed dezelfde werk- en gedragsafspraken gehanteerd en deze worden vastgelegd op beleid op A4-tjes;
- Dezelfde pedagogische aanpak wordt gehanteerd;
- Er worden schoolbreed afspraken gemaakt over doelen die leerkrachten en ondersteunend personeel aanleren aan onze leerlingen en maken deze inzichtelijk;
- De leerkrachten kennen de leerlijnen en cruciale doelen.

Voor extra ondersteuning van de leerkrachten en leerlingen worden onderwijsondersteuners, onderwijsassistenten en een remedial teacher ingezet. Voor de uitwerking van (extra) ondersteuning zie het SOP van de school (terug te vinden op de website).

4. Onderwijskundig beleid

Gedrag

Relatie 'gedrag' met de missie van de school: Op naar de volgende stap!

Op de P.C. Hoofschool bereiden we leerlingen altijd voor op de volgende stap. Hierbij is 'Gedrag' een van de twee grote speerpunten. Gedrag is een breed onderwerp, wat verweven is in alles wat de leerlingen meemaken en beleven op een schooldag. Gedrag en leren zijn begrippen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Om iets te kunnen leren, is specifiek gedrag nodig. Daardoor zien wij 'Gedrag' op de P.C. Hoofschool als een vak en ligt het accent zowel op de sociale veiligheid als de sociale vaardigheden. Wij werken planmatig aan een veilige omgeving en een positief schoolklimaat, zetten concrete stappen richting orde/rust, werken aan sociale vaardigheden en verbondenheid en belonen goed gedrag. Dit alles zorgt voor optimaal leerklimaat, waarin eenieder zich vrij voelt om te zijn en te ontwikkelen. Op naar de volgende stap dus.

Verweving kernwaarden binnen gedrag

De vier kernwaarden van de school zijn 'veiligheid, vaardigheid, verbinding en vertrouwen'. Het vakgebied 'gedrag' is sterk verweven in alle vier de kernwaarden. 'Gedrag' is de basis. Op de P.C. Hoofschool werken we met en aan een schoolbrede aanpak betreft 'gedrag'. Een schoolbrede aanpak richt zich op strategieën en factoren die kunnen zorgen voor een stevige basisondersteuning. De basisondersteuning richt zich op alle leerlingen van de school. Iedereen hanteert dezelfde aanpak. Zoals Crone en Horner (2003) beschrijven, zorgt een schoolbrede aanpak voor een voorspelbare, veilige schoolomgeving (**veiligheid**) waarin waarden en normen (gedragsverwachtingen) helder zijn voor iedereen (**vertrouwen**) en waar gewenst gedrag systematisch wordt aangeleerd (**vaardigheid**). Op deze manier ontstaat een schoolklimaat, waarin leerlingen, teamleden en ouders zich vrij voelen de **verbinding** met zichzelf en met anderen aan te gaan.

Beginsituatie 2023

Uit de gedragsscan van de Brede Aanpak Gedrag (BAG) is het onderstaande naar voren gekomen. Dit zijn mogelijke actiepunten voor de komende jaren. Onderstaande punten zijn direct verweven in de vierjarenplanning op het gebied van gedrag (zie hieronder).

- Schoolbrede aanpak gedrag:
 - Pedagogische gedragsaanpak bevat: gedragsregels, basaal pakket, grensoverschrijdend gedrag 'fysieke en verbale agressie' en afspraken 'overblijf' en 'Talentuur';
 - Gedragsregels opgesteld en gevisualiseerd. Meer zichtbaar maken in de school;
 - Herhaling Basaal pakket (openingssignaal, luisterhouding, achterdeur). Nieuw personeel wordt hier ook mee bekend gemaakt.
 - Afspraken 'overblijf' heeft niet het gewenste effect. Aanpak dient aangepast te worden;
 - De vraag of er aanvulling gewenst is betreft SEO-methode;
- School Ondersteuningsteam (dit is niet direct verwerkt in de vierjarenplanning).
 - Gedragscoördinator en sociale veiligheidscoördinator werken samen. Dit mag/kan planmatiger worden vormgegeven. Het is gewenst als er een taakomschrijving komt;
 - Grotere/actievere rol werkgroep gedrag gewenst;
 - Zorgoverleg met directie, IB, gedrags- en sociaal veiligheidscoördinator. Nadenken hoe deze overleggen effectiever kunnen;
 - Aantal incidenten bijhouden kan systematischer. Visualiseren en resultaten kenbaar maken aan het team gewenst.

- Veiligheidsplan
 - Opstellen werkwijze ‘grensoverschrijdend gedrag’ met zicht op opschalen.
- Verzuim
 - Constructieve inzet door de sociale veiligheidscoördinator op verzuim en te laat-komen, waardoor zowel verzuim als te laat komen sterk is verminderd. Visualiseren en resultaten kenbaar maken naar het team gewenst.

Gedrag meten

Het verzamelen van gegevens is een belangrijk component van een goede schoolontwikkeling (Marzano, 2014). Er zullen meer meetmomenten gewenst zijn, daar de gegevens op gebied van gedrag niet worden gevolgd door middel van toetsen en dergelijke. ‘Het ware doel van onderwijs is niet kennis, maar actie.’ (Herbert Spencer, filosoof) En om actie te kunnen ondernemen, dien je gegevens te hebben waar concreet actie op gewenst is.

De meetinstrumenten die de school zal gebruiken zijn:

- De gedragsscan;
- De meting ‘Sociale veiligheid en welbevinden’, momenteel met Leerling in Beeld en Scholen met Succes.

Eventueel worden deze meetmomenten en -instrumenten uitgebreid naarmate de schoolbrede aanpak gedrag zich uitbreidt. Er zal ieder jaar minstens één meting van beide meetinstrumenten plaatsvinden. De ambitie is om de resultaten tenminste jaarlijks met het team, ouders en leerlingen te bespreken.

Meerjarenplan gedrag

Hieronder staat de vierjarenplanning van gedrag beschreven. Het is uitgesplitst in drie deelonderwerpen: Aanpak verbeteren ‘sociale veiligheid en welbevinden’, doorgaande lijn ‘sociale vaardigheden en executieve functies. Ondanks dat het op een uitgesplitste manier staat beschreven, is er schoolbreed sprake van één aanpak: de pedagogische gedragsaanpak van de P.C. Hoofschool. De komende jaren worden de deelonderwerpen gefaseerd ‘ingevoerd’, waarbij altijd de verweving van de drie deelonderwerpen goed in het oog wordt gehouden. Alle deelonderwerpen staan direct met elkaar in verbinding.

Deelonderwerp 1: Aanpak verbeteren ‘sociale veiligheid en welbevinden’	
Jaar 1 (23/24)	<p><i>Voorwerk op de achtergrond</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Werkwijze ‘grensoverschrijdend gedrag’ uitbreiden (opschalen); ○ Onderzoek aanpak pestgedrag; ○ Pestgedrag in kaart brengen. <p><i>Implementeren/speerpunt in het team</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Inhoud: Gedragsregels, grensoverschrijdend gedrag ‘fysieke en verbale agressie’ en afspraken ‘overblijf’ en ‘Talentuur’ (uitwerken in beleidsvorm). Beleidsvorm wordt gedeeld binnen het team. ○ Gedragsregels zichtbaar in de klassen, op de gangen en in de gemeenschappelijke ruimtes.

	<p><i>Borgen en verbeteren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Inhoud: Gedragsregels, grensoverschrijdend gedrag 'Fysieke en verbale agressie' en afspraken 'Overblijf' en 'Talentuur' via PDCA-cyclus.
<i>Jaar 2 (24/25)</i>	<p><i>Implementeren/speerpunt in het team</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Werkwijze 'Grensoverschrijdend gedrag' betreft opschalen uitwerken en delen binnen het team; ○ Werkwijze 'Pestgedrag'. <p><i>Borgen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Inhoud: Gedragsregels, grensoverschrijdend gedrag 'Fysieke en verbale agressie' en afspraken 'Overblijf' en 'Talentuur' via PDCA-cyclus.
<i>Jaar 3 (25/26)</i>	<p><i>Borgen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Inhoud: Gedragsregels, grensoverschrijdend gedrag 'Fysieke en verbale agressie' en afspraken 'Overblijf' en 'Talentuur' via PDCA-cyclus. ○ Werkwijze 'Grensoverschrijdend gedrag' betreft opschalen via PDCA-cyclus. ○ Werkwijze 'Pestgedrag' via PDCA-cyclus.
<i>Jaar 4 (26/27)</i>	<p><i>Borgen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak
Deelonderwerp 2:	Doorgaande lijn 'Sociale vaardigheden'
<i>Jaar 1 (23/24)</i>	<p><i>Voorwerk op de achtergrond</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Onderzoek SEO-aanpak (methode/Rots & Water); ○ Vragenlijsten binnen het team uitzetten. <p><i>Implementeren/speerpunt in het team</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Inhoud: 'Basaal pakket' uitwerken in beleidsvorm. <p><i>Borgen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Inhoud: 'Basaal pakket' via PDCA-cyclus.
<i>Jaar 2 (24/25)</i>	<p><i>Implementeren/speerpunt in het team</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ SEO-aanpak binnen het team implementeren.
<i>Jaar 3 (25/26)</i>	<p><i>Borgen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <ul style="list-style-type: none"> ○ Inhoud: 'Basaal pakket' via PDCA-cyclus.
<i>Jaar 4 (26/27)</i>	<p><i>Borgen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogische gedragsaanpak: <p>Inhoud: 'Basaal pakket' via PDCA-cyclus. SEO-aanpak via PDCA-cyclus.</p>
Deelonderwerp 3:	Executieve functies
<i>Jaar 1 (23/24)</i>	
<i>Jaar 2 (24/25)</i>	<p><i>Voorwerk op de achtergrond</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Executieve functies

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderzoek werkwijze 'Executieve functies'; ○ Vragenlijsten binnen het team uitzetten. ○ Onderzoek implementatie 'Executieve functies'.
Jaar 3 (25/26)	<p><i>Voorwerk op de achtergrond</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Executieve functies <ul style="list-style-type: none"> ○ Onderzoek uitbreiding implementatie 'Executieve functies'. <p><i>Implementeren /speerpunt binnen het team</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Executieve functies <ul style="list-style-type: none"> ○ Werkwijze 'Executieve functies'; ○ Afspraken en werkwijze uitwerken in beleidsvorm.
Jaar 4 (26/27)	<p><i>Implementeren /speerpunt binnen het team</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Executieve functies <ul style="list-style-type: none"> ○ Werkwijze 'Executieve functies'.

Taal en rekenen

Vanuit onze kernwaarden werken we op de P.C. Hoofschool in de kern aan twee speerpunten: gedrag en de basisvaardigheden: taal en rekenen. In deze paragraaf worden de basisvaardigheden taal en rekenen uitgeschreven. Er geldt één algeheel verhaal voor deze twee vakken. Echter is het meerjarenplan voor taal en rekenen uitgesplitst.

Relatie 'rekenen/taal' met de missie van de school: Op naar de volgende stap!

Op de P.C. Hoofschool wordt veel aandacht besteed aan de basisvaardigheden taal en rekenen. Op de P.C. Hoofschool is het doel dat leerlingen binnen hun eigen leerpotentieel ontwikkeling doormaken op het gebied van taal. Expliciete instructie, gebaseerd op de EDI, is een belangrijke pijler voor het aanleren van reken- en taalvaardigheden. Het EDI-model dient er toe om leerlingen op een effectieve en gedifferentieerde wijze les te geven.

Verweving kernwaarden binnen taal en rekenen

Op de P.C. Hoofschool reflecteren leerlingen én leerkrachten op de gegeven lessen. Leerkrachten proberen de sterke punten uit de lessen mee te nemen, waardoor we de instructie zo effectief mogelijk maken voor de leerlingen. Op deze manier zorgen we ervoor dat leerlingen hun **vaardigheden** goed gaan beheersen. We bieden de lessen zodanig aan, dat de leerlingen **vertrouwen** krijgen in zichzelf. Dit doen we door écht naar leerlingen te kijken en in te spelen op de individuele onderwijsbehoeften. Hierbij leren we leerlingen dat fouten onderdeel is van het leerproces.

Beginsituatie 2023

Medio 2023 scoort de P.C. Hoofschool op rekenen en begrijpend lezen, afgaand op de Centrale Eindtoets, onder het gemiddelde van scholen met dezelfde schoolweging (zie hoofdstuk: Ons schoolconcept). Op het gebied van taalverzorging scoort de school hoger dan het gemiddelde van scholen met dezelfde schoolweging. Op basis van de tussenopbrengsten (Leerling in Beeld), is er vanaf het schooljaar 2022/2023 is er over de gehele linie een positieve trend zichtbaar bij de vakken rekenen, spelling en begrijpend lezen. Bij technisch lezen is de trend in het schooljaar 2022-2023 negatief. Met behulp van het EDI-model wordt getracht de lessen effectiever te laten verlopen. In het schooljaar 2021-2022 en 2022-2023 hebben de collega's van de groepen 3 t/m 8 met behulp van de collegiale consultaties geoefend in het geven van lessen volgens het EDI-model (zowel begrijpend lezen als rekenen). Dit wordt vanaf het schooljaar 2023-2024 doorgezet. Daarnaast zullen de leerkrachten van de groepen 1 en 2 de komende jaren ook worden meegenomen in het doelgericht collegiaal consulteren.

Rekenen

Doordat het EDI-model voorziet in een gedifferentieerde aanpak van de leerkracht, wordt in deze paragraaf vooral ingezoomd op de concrete interventies die buiten het reguliere curriculum worden ingezet. Voor de minder sterke rekenaars wordt het toetsprogramma Bareka schoolbreed ingezet. Hierdoor kunnen per kind de resultaten goed gevolgd worden. De leerlingen kunnen met dit programma aan de hand 'het rekenmuurtje' hun leerproces zelf volgen en hun vaardigheden verbeteren. De leerlingen die op bepaalde doelen uitvallen, worden aan de hand van de Rekenroute bijgespijkerd.

Naast de lessen uit de rekenmethode (Wereld in Getallen 5), wordt er in elke groep meerdere keren ingezet op het automatiseren/memoriseren. In de onderbouw kan het bijvoorbeeld gaan om de leerlijn tellen en in de bovenbouw om de leerlijn metriek stelsel.

Taal is van groot belang bij het leren rekenen. Op de P.C. Hoofdschool wordt de komende jaren meer aandacht geschonken aan de verweving van taal in het rekenonderwijs. Dit beter in beeld krijgen, in combinatie met het inzetten van gerichte taal-gerelateerde interventies, kan bijdragen aan het verbeteren van de opbrengsten op rekenen. Het meerjarenplan van rekenen en taal (o.a. aanbod van woordenschat) moeten op dit gebied de komende jaren goed op elkaar zijn afgestemd, daar het direct met elkaar te maken heeft. Door vice versa juist in andere vakken rekenen zichtbaar te maken; wordt voor de leerlingen duidelijker hoe je met de rekensommen om moet gaan. Zo wordt taal en rekenen betekenisvoller.

Taal (inclusief taalachterstanden)

Mede ingegeven door de schoolweging/schoolpopulatie, zijn er veel leerlingen die opgroeien in een minder taalrijke omgeving dan gemiddeld in Nederland. Taal (spreken, luisteren, schrijven, lezen) is een essentiële vaardigheid om mee te kunnen doen in de maatschappij. Door verschillende oorzaken starten leerlingen vaak met een taalachterstand op de P.C. Hoofdschool. Op de P.C. Hoofdschool worden momenteel de volgende interventies ingezet ten behoeve van de taalontwikkeling van leerlingen. Deze interventies zijn mede gericht op het verminderen en verhelpen van taalachterstand bij leerlingen. Hierbij worden reguliere methodes, zoals de taalmethode, buiten beschouwing gelaten:

- Inzet programma Bouw! in groepen 2 t/m 4;
- Inzet programma Letterster (intentie was start in 2022-2023; uitgesteld naar 2023-2024) in groepen 4 en hoger;
- Dagelijkse inzet op fonemisch bewustzijn bij kleuters (Glazen School);
- Inzet op begrijpend luisteren bij kleuters;
- Vanaf schooljaar 2023-2024: Gebruik van expliciete woordenschatmethode Logo 3000 bij de kleuters;
- Vanaf schooljaar 2023-2024: Gebruik van nieuwe taalmethode in de groepen 4 t/m 8, welke expliciet gericht is op het aanbieden van woordenschat;
- Inzet op begrijpend Lezen (Humpie Dumpie) in groep 3;
- Inzet op weerwoord (Nieuwsbegrip) in de groepen 4 t/m 8.

Taal en rekenen meten

Naast de reguliere meetmomenten (Leerling in Beeld, doorstroomtoets Cito) worden de volgende middelen ingezet voor het meten van de voortgang van leerlingen.

Rekenen

De komende jaren brengt de P.C. Hoofdschool met behulp van het toetsprogramma Bareka de minst sterke rekenaars goed in kaart. Dit houdt in dat aan het begin, in het midden en aan het eind van het schooljaar, de toets Bareka afgenomen wordt bij de leerlingen die uitvallen op rekengebied. Hiermee wordt de ontwikkeling van leerlingen gemonitord. De rekencoördinator begeleidt deze leerlingen, bijvoorbeeld door te toetsen en het laten inoefenen op de doelen waar de leerlingen op uitvallen. Het doel is dat ieder kind binnen zijn/haar eigen leerpotentieel groei. Naast het sec meten van de rekenresultaten, zal de rekencoördinator ook d.m.v. collegiale consultatie en flitsbezoeken zicht houden op de kwaliteit.

Gedurende elk schooljaar analyseert de rekencoördinator de resultaten op individueel- en groepsniveau. Dit wordt besproken met de groepsleerkrachten. Hierbij worden resultaten van Leerling in Beeld, de methodetoetsen en Bareka meegenomen.

Taal

Taal splitst zich, in tegenstelling tot rekenen, uit in drie stromingen: technisch lezen, begrijpend lezen en spelling/taalverzorging. Bij taal is van belang dat alle drie de stromingen onafhankelijk van elkaar worden geanalyseerd. Hierbij wordt, naast de resultaten van de Eind-Cito en Leerling in Beeld, gebruik gemaakt van de methodegebonden toetsen. Ook de resultaten/voortgang van Bouw! en Letterster wordt gebruikt bij de analyse. Naast dat de drie stromingen onafhankelijk van elkaar worden geanalyseerd, is het van belang om in ogenschouw te nemen dat zij elkaar ook onderling beïnvloeden. Zo blijkt uit onderzoek dat de resultaten op technisch lezen en taalverzorging correleren en hebben de resultaten van technisch lezen een direct effect op de resultaten van begrijpend lezen.

Ook de taalcoördinator zal d.m.v. collegiale consultatie en flitsbezoeken zicht houden op de algehele kwaliteit van het taalonderwijs.

Meerjarenplan taal en rekenen

Rekenen	
Jaar 1 (23/24)	<p><i>Voorwerk op de achtergrond:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Oriënteren op een methodiek voor een aanvullende (digitale) methode (mogelijk vanuit Snappet of WIG zelf).• Oriënteren plusleerlingen (mogelijk Reken XL) scrumrekgroep; goed kijken wat de mogelijkheden zijn en beslissing nemen wat we schoolbreed gaan gebruiken.• Aanpak voor rekenen in de onderbouw <p><i>Implementeren:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Bareka: zwakke rekenaars in kaart brengen (werken aan het rekenmuurtje en de doelen behalen) 3 x per jaar toetsen (begin, midden en eind).• Gebruik van <u>aanpak</u> Rekenroute werkboekjes voor de leerlingen die uitvallen.• Dyscalculie protocol opstellen.

	<p><i>Borgen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Collegiale consultaties 2x per jaar (EDI-model): groepen 3 t/m 8.
Jaar 2 (24/25)	<p><i>Voorwerk op de achtergrond:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor rekentaal en redactiesommen (taal vakoverstijgend aanbieden). <p><i>Implementeren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Invoeren aanpak voor plusleerlingen. • Gebruik van <u>aanpak</u> Rekenroute werkboekjes voor de leerlingen die uitvallen. Ook aandacht voor professionalisering voor ondersteuning bij rekenen/uitvallers. • Eventueel invoeren van een methodiek voor een aanvullende (digitale) methode (alleen indien Snappet en WIG niet toereikend genoeg blijken). • Aanpak voor rekenen in de onderbouw <p><i>Borgen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Collegiale consultaties 1x per jaar. Dit eventueel uitbreiden naar video opnames op verzoek en verder de afspraken borgen en evalueren: groepen 3 t/m 8; mogelijk uitbreiden naar kleuters. • Verder gebruik Bareka • Gebruik Dyscalculie protocol implementeren.
Jaar 3 (25/26)	<p><i>Implementeren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementeren van aanpak voor rekentaal en redactiesommen (taal vakoverstijgend aanbieden). <p><i>Borgen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Collegiale consultaties 2x per jaar (eventueel i.c.m. flitsbezoeken): groepen 3 t/m 8; uitbreiden naar kleuters. • Werkwijze voor plusleerlingen borgen. • Digitale methode borgen. • Borgen van <u>aanpak</u> Rekenroute werkboekjes voor de leerlingen die uitvallen. Professionalisering voor ondersteuning bij uitvallers voor rekenen borgen. • Gebruik Dyscalculie protocol evalueren en monitoren. • Aanpak voor rekenen in de onderbouw monitoren.
Jaar 4 (26/27)	<p><i>Borgen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Borgen van aanpak voor rekentaal en redactiesommen (taal vakoverstijgend aanbieden). • Collegiale consultaties 1x per jaar (eventueel i.c.m. flitsbezoeken): groepen 1 t/m 8. • Gebruik Dyscalculie protocol evalueren en monitoren.

Taal	
<i>Jaar 1 (23/24)</i>	<p><i>Voorwerk op de achtergrond:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Woordenschat in groep 3 • Aanpak technisch lezen in groep 4 (en hogere leerjaren) <p><i>Implementeren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Start nieuwe woordenschatmethode kleuters: Logo 3000 (in samenwerking met Jong Leren) • Eerste jaar begrijpend luisteren: kleuters • Start nieuwe taalmethode groepen 3 t/m 8 • Borgen van inzet Bouw!; effectievere organisatie inventariseren • Implementatie Letterster <p><i>Borgen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Collegiale consultatie inzetten voor borgen begrijpend lezen 1x per jaar (EDI-model): groepen 3 t/m 8 • Fonemisch bewustzijn kleuters: De Glazen School
<i>Jaar 2 (24/25)</i>	<p><i>Voorwerk op de achtergrond:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Taal vakoverstijgend aanbieden • Mondelinge taalvaardigheid (mogelijk vanuit taalmethode) • Nieuwe versie Veilig Leren Lezen <p><i>Implementeren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Woordenschat in groep 3 • Aanpak technisch lezen in groep 4 (en hogere leerjaren) <p><i>Borgen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Collegiale consultatie inzetten voor borgen begrijpend lezen 2x per jaar (EDI-model): groepen 3 t/m 8; mogelijk uitbreiden naar kleuters voor taal • Woordenschatmethode kleuters: Logo 3000 (in samenwerking met Jong Leren) • Begrijpend luisteren: kleuters • Taalmethode groepen 3 t/m 8 • Borgen van inzet Bouw! en Letterster • Fonemisch bewustzijn kleuters: De Glazen School
<i>Jaar 3 (25/26)</i>	<p><i>Voorwerk op de achtergrond:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schoolbreed: Handschriftontwikkeling <p><i>Implementeren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Taal vakoverstijgend aanbieden • Mondelinge taalvaardigheid (mogelijk vanuit taalmethode) • Nieuwe versie Veilig Leren Lezen

	<p><i>Borgen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Collegiale consultatie inzetten voor borgen begrijpend lezen 1x per jaar (EDI-model): groepen 3 t/m 8; uitbreiden naar kleuters voor taal • Woordenschat in groep 3 • Woordenschatmethode kleuters: Logo 3000 (licht intensief) • Taalmethode groepen 3 t/m 8 (licht intensief) • Aanpak technisch lezen in groep 4 (en hogere leerjaren)
Jaar 4 (26/27)	<p><i>Voorwerk op de achtergrond:</i></p> <p><i>Implementeren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schoolbreed: Handschriftontwikkeling <p><i>Borgen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Collegiale consultatie inzetten voor borgen begrijpend lezen 2x per jaar (EDI-model): groepen 3 t/m 8; uitbreiden naar kleuters voor taal • Taal vakoverstijgend aanbieden • Mondelinge taalvaardigheid (mogelijk vanuit taalmethode) • Nieuwe versie Veilig Leren Lezen

Burgerschap

Onder burgerschap verstaan we de manier waarop mensen, dus ook leerlingen, deelnemen aan de maatschappij en die helpen vormgeven. Burgerschapsvorming brengt jongeren de kennis, vaardigheden en houding bij die ze nodig hebben om nu en later actief te kunnen meedoen in onze samenleving. Jongeren maken op deze manier op school kennis met begrippen als democratie, grond- en mensenrechten, duurzame ontwikkeling, conflicthantering, sociale verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en het omgaan met maatschappelijke diversiteit.

Op de P.C. Hooftschool krijgt burgerschap vorm in drie verschillende dimensies:

- *de politiek-juridische dimensie*
- *de economische dimensie*
- *de sociaal-maatschappelijke dimensie*

1. De politiek-juridische dimensie

Aansluitend bij kerndoel 36 nemen de leerlingen op de P.C. Hooftschool kennis van de Nederlandse en Europese staatsinrichting (de democratische rechtstaat) en hun rol hierin als burger. Waar het omgaan met rechten en plichten voor het jonge kind nog niet ter discussie staan, komt met het ouder worden bij leerlingen een bredere oriëntatie op de wereld: dat werpt vragen op. Omwille van burgerschapsvorming is het van belang dat leerlingen leren waartoe regels en afspraken dienen, hoe ze tot stand zijn gekomen en dat ze aan verandering onderhevig kunnen zijn. Wanneer leerlingen naarmate ze ouder worden steeds beter leren verwoorden hoe zij de school en de maatschappij daarbuiten ervaren, is het logisch om het burgerschap in de school te bespreken en er een concrete vorm aan te geven.

De installering van de *leerlingenraad* (schooljaar '22/'23) is een voorbeeld van democratische procesvorming binnen de school. Een gekozen groep klassenvertegenwoordigers uit de midden- en bovenbouw kanaliseren de ervaringen en behoeften die leven onder hun klasgenoten en bespreken deze met elkaar, met leerkrachten en met de directie. Zij zijn met een meerderheid van de stemmen gekozen en genieten het **vertrouwen** van de groep om namens hen te mogen bespreken en agenderen. Zij leren **vaardigheden** als: vertegenwoordigen, beargumenteren en bediscussiëren om samen tot conclusies en oplossingen te komen. Het is hierbij van belang dat zowel deze vertegenwoordigers als de leerlingen namens wie zij spreken voldoende gehoord worden en de slagkracht krijgen die zij verdienen. De groepsleerkrachten zijn bepalend voor het slagen van de leerlingenraad door de mate waarin zij ruimte en sturing geven aan het gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel in hun klas. Zo kan de leerlingenraad een **verbindende** factor zijn tussen enerzijds de leerlingen, en anderzijds het team en de ouders.

Om dit aspect van het burgerschap goed neer te zetten is het mogelijk om er binnen de kern- en zaakvakken meer nadruk op te leggen. Zo zijn stemmingen in de klas een manier om kennis te maken met het democratisch proces. Het opschrijven van een onderbouwde mening leert leerlingen vaardiger te worden in het reflecteren op zichzelf en op elkaar.

Het team geeft aan op de langere termijn meer aandacht te willen schenken aan deze vorm van burgerschap. In het schooljaar '23/'24 kan samen met ouders en leerlingen gekeken worden naar manieren om dit thema in het erop volgende schooljaar professioneel vorm te geven. Hierbij kan gedacht worden aan:

- het uitbouwen en consolideren van de leerlingenraad-pilot;
- een richtlijn om te bepalen wat een geschikt lesaanbod is per bouw/leerjaar;
- een handreiking, methode, of lespakket om politieke thema's bespreekbaar te maken in de klas.
- de implementatie van politieke concepten op een klassenoverstijgend niveau: rekening houden met, en zorg dragen voor leerlingen uit andere leerjaren (samen lezen, bovenbouw ondersteunt middenbouw, enz.);
- het bezoeken van een relevante locatie of organisatie;
- het op de school organiseren van themadagen of -weken m.b.t. de Nederlandse democratie en de Europese Unie;
- het organiseren van leerlingdebatten en -bijeenkomsten;
- het gestructureerd kennis nemen en bespreken van het nieuws in de klas.

2. De economische dimensie

Aansluitend bij kerndoel 35 leren de leerlingen op de P.C. Hooftschool zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument. Bij deze zelfredzaamheid ligt de nadruk op het **vertrouwen** van de leerling in zijn/haar eigen kunnen, in relatie tot de maatschappij als geheel. De economische dimensie is een hele tastbare en praktische. Het leert leerlingen dat bij het meedoen in de maatschappij ook risico's en verantwoordelijkheden horen. Het is belangrijk om te weten hoe je iets betaalt in een winkel. Rekenen met geld is een **vaardigheid** die je leert in de klas tijdens een rekenles. De burgerschapsdimensie richt zich echter ook op andere aspecten van het betalen: Was het verstandig om dit te kopen? In hoeverre hebben het winkelpersoneel of online reclame invloed gehad op mijn aankoop? Hoe werkt uitlenen en wat is huren? Hoe kan ik erachter komen of de webshop **veilig** is en waar kan ik naartoe als ik twijfels heb of vragen?

In het schooljaar '23/'24 kan samen met ouders en leerlingen gekeken worden naar manieren om dit thema in het erop volgende schooljaar professioneel vorm te geven. Hierbij kan gedacht worden aan:

- het aandacht schenken aan reclame en andere vormen van beïnvloeding;
- het organiseren van themadagen of -weken m.b.t. geld en budgettering;
- het opzetten van activiteiten waarbij verkopen, inzamelen, sponsoring, goede doelen en/of marketing centraal staan;
- het bespreken van de digitale component van het omgaan met geld;
- het veelvuldig aandacht schenken aan de verantwoordelijkheden die komen kijken bij vormen van economische verhandeling zoals lenen en ruilen.

3. De sociaal-maatschappelijke dimensie

Aansluitend bij de kerndoelen 37, 38 en 39 leren de leerlingen op de P.C. Hoofschool:

- zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen;
- hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit;
- met zorg om te gaan met het milieu.

De P.C. Hoofschool kent een zeer diverse populatie van leerlingen en ouders met allerlei verschillende achtergronden en nationaliteiten. Op een multiculturele openbare basisschool is het belangrijk om professioneel en gelijkwaardig met elkaars wensen en overtuigingen om te gaan. Goed naar elkaar kunnen luisteren is hierbij een onmisbare **vaardigheid**. Op school worden onder de naam 'Jij en de P.C. Hoofschool' jaarlijks meerdere bijeenkomsten georganiseerd dóór leerlingen, ouders en teamleden, vóór leerlingen, ouders en teamleden. Deze bijeenkomsten hebben een **verbindend** karakter voor 'de school als gemeenschap'. Tijdens deze bijeenkomsten worden vraagstukken besproken die alle groepen (leerlingen, ouders, teamleden) aangaat.

Het is tevens belangrijk om de algemeen aanvaarde waarden en normen helder en ondubbelzinnig uit te dragen als team. Leerlingen zijn op de hoogte van het maatschappelijke debat rond dit thema en hen wordt de kans geboden om hier op school met anderen over te praten en van mening te wisselen. Sociale **veiligheid** en gedrag vormen zowel binnen als buiten de school, online en offline, een speerpunt. Het team, ouders en leerlingen geven aan behoefte te hebben aan heldere richtlijnen die kunnen helpen bij het borgen en uitbouwen van deze sociale thema's. Mediawijsheid wordt door zowel de leerlingen als het team beschouwd als een onderwerp dat de komende jaren nadrukkelijker en professioneler aan bod dient te komen.

Op de P.C. Hoofschool is er aandacht voor alle geestelijke stromingen binnen de Nederlandse samenleving. Een scala aan feestdagen en andere vieringen passeren in een schooljaar de revue, met een nadruk op de christelijke traditie. Een heroverweging van deze vieringen staat binnen het team op het moment van schrijven (medio 2023) ter discussie. Het respectvol omgaan met seksualiteit en diversiteit binnen de samenleving werd voorheen weinig expliciet benadrukt, maar krijgt meer vorm met de viering van Paarse vrijdag. Ook bij de thema's religie en seksuele diversiteit wil het team graag elkaar ondersteunen door gebruik te maken van elkaars kwaliteiten en duidelijke afspraken te structureren en te borgen.

In het schooljaar '23/'24 kan samen met ouders en leerlingen gekeken worden naar manieren om dit thema in het erop volgende schooljaar professioneel vorm te geven. Hierbij kan gedacht worden aan:

- richtlijnen voor het behandelen van mediawijsheid, religie en (seksuele) diversiteit in de verschillende groepen;
- professionalisering van het team en de ouders op het gebied van sociale risico's binnen het digitale domein (o.a. omgang met het gebruik van social media, information overload, online privacy, communicatie van schoolrichtlijnen);
- Lessen en lespakketten over social shaming, online chantage, sexting, online pesten en/of het uitnodigen van ervaringsdeskundigen;
- Het herhaaldelijk evalueren van de religieuze feestdagen en het hanteren van een uitgebreide(re) agenda die aandacht schenkt aan geloofsovertuigingen in de brede zin;
- Het cureren van een inclusief literatuur aanbod op het gebied van geestelijke overtuiging en (seksuele) diversiteit;
- Het in de klas bespreekbaar maken en doelmatig agenderen van de maatschappelijke discussie rondom cancelcultuur, grensoverschrijdend gedrag, racisme en discriminatie;
- Het vormgeven van zowel theorie- als praktijkonderwijs met milieuaspecten (recycling, afval scheiden, tuinieren, etc.);
- Het oplossingsgericht bespreken en gezamenlijk aandacht schenken aan vormen van verspilling en duurzaamheid binnen het team en onder de leerlingen;
- Het inrichten van 'groen' ter ondersteuning van lessen over mens en milieu, water, klimaat en rentmeesterschap.

Digitale geletterdheid

Op de P.C. Hooftschool is digitale geletterdheid/ICT geen speerpunt. In een snel ontwikkelende maatschappij, waarin ICT een steeds prominentere rol speelt, sluit de P.C. Hooftschool haar ogen echter niet voor digitale ontwikkelingen. Op de eerste plaats wordt ICT op de P.C. Hooftschool vooral als *middel* gezien, dienend aan andere vaardigheden (m.u.v. mediawijsheid en informatievaardigheden). Vanuit SLO is digitale geletterdheid uitgesplitst in vier kwadranten, welke in de afbeelding hieronder worden weergegeven. Alle (mogelijke) ontwikkelingen rondom 'informatievaardigheden' en 'mediawijsheid' zijn al in het hoofdstuk 'burgerschap' beschreven. Ook professionalisering komt hier aan bod.

Als het gaat om de kwadranten 'computational thinking' en 'ICT-basisvaardigheden', kan de komende vier jaar worden gedacht aan de volgende potentiële ontwikkelingen:

- De juiste randvoorwaarden scheppen met betrekking tot de aanschaf van devices voor leerlingen; het opstellen van meerjarig beleid, gestoeld op de inhoudelijke ICT-gerelateerde ontwikkelingen op schoolniveau.
- Leerlingen leren omgaan met Word en Powerpoint, door leerlingen vanuit een projectmatige insteek aan een opdracht te laten werken. Dit kan bijvoorbeeld gekoppeld worden aan het schrijven van verhalen bij taal, het schrijven van een werkstuk en het voorbereiden van een spreekbeurt.
- Op klassenniveau meer inzet faciliteren van digitale hulpmiddelen, om o.a. differentiatie te vereenvoudigen. Hierbij kan gedacht worden aan een effectieve inzet van de digitale stroming van een methode of aan andere (adaptieve) leermiddelen. Mogelijk kan AI (Artificial Intelligence) hier ook een ondersteunende rol in spelen.
- Leerlingen bij o.a. Talentuur de mogelijkheid geven om te proeven en een ontwikkeling door te maken op het gebied van programmeren, bijvoorbeeld met behulp van Robots, videogames of middels systeemborden.
- Leerlingen vanuit een opdracht leren omgaan met verschillende digitale apparaten, zoals fotocamera's, monitors, telefoons en synthesizers, waarmee de koppeling wordt geduid met computers. Hierbij kan worden gedacht aan zowel de moeilijkheid rondom software (bijvoorbeeld fotoshop, AutoCad en Fruityloops), de opbouw van Windows/Mac/Linux als (de verbindingen tussen) verschillende hardware.
- Personeel op aanvraag/behoefte scholing bieden op het gebied van ICT-basisvaardigheden.
- Personeel scholen op de ICT-gerelateerde component van AVG.

Bewegingsonderwijs en een gezonde school

Een veilig pedagogisch klimaat, meer en goed bewegen en gezonde voeding zijn voor leerlingen van groot belang. Het aanbieden van een veilig klimaat, een schoolplein en sporttuin waar leerlingen zich uitgedaagd voelen om goed te kunnen bewegen en het stimuleren van gezonde voeding zijn drie belangrijke punten van onze school.

Wij richten ons hiermee op de toenemende vraag vanuit de maatschappij om leerlingen meer te laten bewegen. Daarnaast is goed (beter) leren bewegen niet alleen leuk, ook is het goed voor sociale-emotionele ontwikkeling. Leerlingen verwerven kennis en inzicht en we trachten onze leerlingen te enthousiasmeren voor een leven lang te sporten en/of te bewegen. Dagelijks voldoende fysieke activiteit is essentieel voor de fysieke en mentale gezondheid van leerlingen. Daarnaast is steeds meer wetenschappelijk bewijs dat fysieke activiteit ook het cognitief functioneren en de schoolprestaties positief kan beïnvloeden.

Bewegen als buitenkans

Tv, krant, opiniebladen, social-media: regelmatig berichten ze over het belang van voldoende lichaamsbeweging. Dagelijks voldoende bewegen is goed voor je gezondheid, houd je jong en vitaal en, misschien wel het allerbelangrijkste: het is goed voor de ontwikkeling van onze hersenen. We willen leerlingen (beter) leren bewegen, leren samen bewegen en leren over bewegen, opdat ze op een verantwoorde en kansrijke manier kunnen deelnemen aan onze bewegingscultuur. De school is bij uitstek de plaats om dit te realiseren. Lichamelijke opvoeding/bewegingsonderwijs is, net als andere vakken, een leervak. Vanuit het veilig en vertrouwd pedagogische klimaat van de school worden alle leerlingen bereikt, ook de motorisch zwakkere. Juist in de eerste leerjaren van de

basisschool zijn de leerlingen op motorisch gebied zeer leergevoelig. De complexe motorische vaardigheden kunnen het best vroeg aangeleerd worden. Het is dus belangrijk de leerlingen op deze leeftijd niet te onderschatten en veel afwisseling en uitdaging in de lessen te bieden. Het gaat erom dat leerlingen plezier hebben in de lessen bewegingsonderwijs, dit is in hoge mate bepalend voor hun buitenschoolse en latere sportdeelname en de hieraan gekoppelde gezonde en actieve leefstijl. Om dit te bereiken zijn activiteiten nodig die uitdagen, maar toch op niveau zijn en die aansluiten bij de beweeg- en belevingswereld van leerlingen. De vraag om afstemming van het bewegingsonderwijs op school met het sport- en beweegaanbod na school. Dit vereist deskundige leerkrachten, die alle leerlingen goed kunnen begeleiden en een inhoudelijke verbinding leggen tussen bewegen in school en sport buiten school.

Leren doe je met je hele lichaam. Helaas is onze manier van leven hierop steeds minder ingericht. Ook (jonge) leerlingen spelen minder buiten, worden minder uitgedaagd en krijgen minder kans om de wereld om hun heen motorisch te ontdekken. Als er steeds meer leerlingen komen met leer- en/of gedragsproblemen, moeten we terug naar de basis: 'leren door middel van je lijf'. We willen preventief zijn op het gebied van problemen bij onze leerlingen. Op de P.C. Hoofschool proberen we de leerlingen al jong de waarde van veel en goed bewegen en sporten bij te brengen. De nadruk die wij als school leggen op meer en goed bewegen komt mede voort uit het feit dat een toenemend aantal leerlingen een achterstand in de ontwikkeling van de fijne motoriek heeft, bewegingsonrust, concentratieproblemen en leerlingen die 'niet lekker in hun vel zitten'. Goed bewegingsonderwijs voorkomt sociaal-emotionele en cognitieve problemen.

Zo doet de P.C. Hoofschool dit nu

De P.C. Hoofschool heeft bewust de keuze gemaakt om de vakleerkracht bewegingsonderwijs in te zetten voor de groepen 1 t/m 8.

Daarnaast organiseert, coördineert en verzorgt deze leerkracht dagelijks een gevarieerd naschools sport- en beweegaanbod.

Regulier bewegingsonderwijs

In het lesprogramma is opgenomen dat de leerlingen uit de groepen 1-2 dagelijks bewegen, waaronder 2x per week les van de vakleerkracht. De groepen 3 t/m 8 krijgen 2x per week 45 minuten les van de vakleerkracht.

Natte gymles

Daarnaast doen de groepen 4 t/m 8 mee aan de pilot 'natte gymles'. Deze lessen vinden plaats in het zwembad, naast de reguliere lessen bewegingsonderwijs. Het doel is om de leerlingen kennis te laten maken met het (zwem)water, door middel van een gymles in het water. Het doel is niet het behalen van een zwemdiploma.

Naschools sport- en beweegaanbod

Elke dag bestaat de mogelijkheid, voor de leerlingen, om deel te nemen aan een gevarieerd naschools sportaanbod. Het schooljaar is verdeeld in 3 periodes. Via Social Schools kunnen ouders/verzorgers hun leerlingen per periode aanmelden. In samenwerking met o.a. de gemeente Den Haag en Stichting Werkgevers Sport Den Haag (SWSDH) komen gespecialiseerde professionals dit naschools aanbod op en rondom school verzorgen.

WoWijs

Vanaf het schooljaar 2022-2023 is er een aanbod voor leerlingen met een ongezond gewicht om te werken aan een gezonde leefstijl. WoWijs is een initiatief van De Stichting Haagse Jeugd Gezond en heeft een succesvolle multidisciplinaire leefstijlinterventie bij het verminderen van overgewicht en begeleidt leerlingen tussen 6 en 14 jaar naar een gezonde leefstijl. WoWijs is erkend door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) als goed beschreven en wetenschappelijk onderbouwd. Het programma heeft de afgelopen jaren op circa 12 basisscholen in Den Haag gedraaid en is doorontwikkeld op basis van ervaringen in de praktijk.

Dit aanbod doen wij in samenwerking met de gemeente Den Haag, Haagse Aanpak Gezond Gewicht, Ds. D.J. Karresschool, Gelderlandschool en Rosabasischool. Deze samenwerking wordt ook de komende jaren voortgezet.

Fysiotherapie

In samenwerking met de praktijk B&B kidscare is wekelijks een kinderfysiotherapeut werkzaam bij ons op school. De vakleerkracht bewegingsonderwijs neemt 2x per jaar de MQ-scan af. Deze scan geeft inzicht in de motorische ontwikkeling van de leerlingen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. Leerlingen die ernstig achterlopen in hun motorische ontwikkeling kunnen worden doorverwezen naar deze therapeut. De fysiotherapeut zet ook in op de ontwikkeling van de fijn motorische motoriek.

Rots en Water

Rots en Water wordt ingezet als hulpmiddel om sociale vaardigheden aan te leren. Door veelal fysieke oefeningen, spelen en het oefenen van reële situaties in een veilige sfeer, krijgen leerlingen meer inzicht in sociale situaties en de impact van hun eigen gedrag.

Talentontwikkeling

Elke week staat er voor alle leerlingen Talentuur ingeroosterd, zie het hoofdstuk 'personeel'.

Ook zijn er vakkrachten op het gebied van sport- en bewegen die hieraan invulling geven. Denk hierbij aan judo, taekwondo, boogschieten, fietsen e.d.

In ontwikkeling

De komende jaren gaat de P.C. Hoofschool op het gebied van sport- en bewegen de volgende uitdagingen aan:

Ontwikkeling Haagse Sporttuin plus

De huidige vier betrokken partijen (de wijk en de drie professionele partijen 2Samen, Wijkz en P.C. Hoofschool) hebben samen de wens om het voormalig clubhuis van KV Ready (voor de vereenvoudiging verder in het schoolplan 'Spark' genoemd) van 's morgens vroeg tot 's avonds laat een belangrijke betekenis in de wijk te geven. Onder de mantra 'van de wijk, voor de wijk' heeft het gebouw en de omgeving de potentie een plek te worden in de wijk Rustenburg-Oostbroek, waarbij **ontmoeting, participatie** en **actief zijn/beweging** voor alle doelgroepen uit de wijk een centrale rol spelen. Het gebouw is een plek waar alle bewoners van de wijk samen kunnen komen om met elkaar te verbinden, maar daarnaast ook activiteiten met elkaar te ondernemen. Elkaar ontmoeten is een grote wens van de wijk (zowel van de wijkbewoners als van de partijen in de wijk), waar Spark een belangrijke rol zou kunnen spelen. Bij de toekomstige visie/inzet van Spark moet daar dus naast activiteiten een belangrijke plek voor worden gecreëerd.

Wat Spark met betrekking tot de mogelijkheden rondom ontmoeten, participatie en actief zijn uniek maakt, is de locatie. In het 'Carré' zitten veel partijen die in de onderlinge verbinding van betekenis kunnen zijn voor elkaar: zowel in het resultaat als de sociale verbinding/cohesie. Partijen als Middin, scouting Rustenburg en de leerlingen van de school kunnen werkelijk iets betekenen voor bijvoorbeeld de ouderen in de seniorenwoningen of de bewoners van het Thomashuis. Dit zit 'm dus in verbinding zelf, maar ook in het feit dat de bewoners van Middin bijvoorbeeld koffie kunnen zetten of maaltijden bereiden tijdens momenten van ontmoeting van wijkbewoners uit de wijk in het gebouw Spark.

Op dit moment gelden er twee sporen, welke ook met elkaar verbonden zijn: de ontwikkeling rondom het gebouw Spark en de ontwikkeling rondom de buitenruimte. Ondanks dat er momenteel in samenwerking met de gemeente Den Haag onafhankelijk van elkaar stappen worden gezet in de ontwikkeling van beide sporten, zal er continue een duidelijke interactie zijn in het gebruik van de binnen en buitenruimte. De binnenruimte kan ook (deels) worden ingezet voor vaklokalen voor de vakkrachten muziek, techniek en beeldende vorming (zie hoofdstuk 'personeel').

Opstarten leefstijlinterventie voor leerlingen in de leeftijd van 4 tot 8 jaar

In samenwerking met WoWijs, Haagse Aanpak Gezond Gewicht en de Haagse Hogeschool (HALO) wordt komend schooljaar een leefstijlinterventie programma ontwikkeld voor leerlingen uit de groepen 1 t/m 4. Dit programma zal in de loop van het schooljaar 2023-2024 als pilot gaan starten op de P.C. Hoofdschool. Gedurende dit traject zal dit programma ook beschikbaar komen voor de omliggende scholen.

Samenwerking tussen scholen op het gebied van naschools sportaanbod

Vooruitlopend op de ontwikkelingen rondom de sporttuin, genoemd onder 'Ontwikkeling Haagse Sporttuin plus', is er in het schooljaar 2022-2023 een begin gemaakt om een gezamenlijk naschools sportaanbod te organiseren tussen de verschillende scholen in de wijk. Deze samenwerking wordt verder geïntensiveerd.

Gezonde school

De school wil in het schooljaar 2024-2025 een 'Gezonde School' zijn volgens de richtlijnen van de gezonde school aanpak. Dit op de thema's bewegen en sport en voeding.

Talentontwikkeling plus

In het schooljaar 2023-2024 vinden oriënterende gesprekken plaats met de afdeling Den Haag Topsport. Deze afdeling is geïnteresseerd om middels de MQ-scan motorisch getalenteerde leerlingen deel te laten nemen aan een speciaal sport- en beweeg aanbod. De school ziet, in relatie tot de ontwikkelingen rondom de herindelings van het voormalig sportterrein van KV Ready, kansen om een samenwerking aan te gaan en dit aanbod te gaan realiseren.

5. Personeelsbeleid

Op de P.C. Hoofschool is het personeelsbeleid gebaseerd op de kernwaarden van de P.C. Hoofschool. Het uitgangspunt van onderlinge samenwerking, op elk vlak dan ook, is **vertrouwen**. Autonomie van personeel speelt hierbij een belangrijke rol. Naast dat uiteraard de pedagogische en didactische kwaliteiten van medewerkers in ogenschouw worden genomen, is er daarnaast veel aandacht voor de onderlinge **verbinding** tussen teamleden: zowel op formeel (collega's zoeken elkaar op, om vraagstukken samen op te lossen) als informeel vlak (indien je elkaar goed kent, levert dat over het algemeen vaak meer onderling begrip op). Daarnaast wordt er binnen de school ook nadrukkelijk ingezet op ontwikkeling: zowel op individueel-, bouw- als schoolniveau. Er wordt dus gewerkt aan de **vaardigheden** van het team. Als randvoorwaarde om al het bovenstaande tot uiting te laten komen, dient de schoolomgeving een **veilige** omgeving te zijn, waarbij sprake is van directe communicatie en discreet handelen.

Individuele ontwikkeling

De individuele ontwikkeling van teamleden wordt op de volgende manieren vormgegeven:

- Elk teamlid voert per schooljaar minimaal één officieel **ontwikkingsgesprek** met de directeur van de school. Startende en lerende teamleden voeren meerdere gesprekken. Teamleden met een tijdelijk contract of teamleden die van functie veranderen, voeren daarnaast een beoordelingsgesprek. De verslaglegging vindt plaats in Afas.
- De directie voert per schooljaar minimaal twee keer per schooljaar een gesprek met elke leerkracht aan de hand van een **reflectieve vraag**. Deze vraag wordt door de directeur opgesteld aan de hand van flitsbezoeken.
- In de groepen 3 t/m 8 is in de schooljaren 2021/2022 en 2022/2023 al gewerkt met **collegiale consultatie**. Dit wordt de komende jaren voortgezet (zie hoofdstuk 'taal en rekenen'). In de onderbouw moet deze ontwikkeling de komende jaren nog plaatsvinden.
- Startende leerkrachten, zij-instromers en studerende leerkrachten krijgen individuele begeleiding op maat van een **coach**. De begeleiding van de coach is zeggend op maat en kan variëren van video-interactiebegeleiding tot hulp bij het uitvoeren van studieopdrachten. Op dit moment heeft de P.C. Hoofschool een interne coach in huis.
- Naast de ontwikkeling op de hierboven beschreven midden-lange termijn, wordt er bij teamleden ook altijd gekeken naar **ontwikkeling op de lange termijn**. De directie voert hier regelmatig het gesprek over met teamleden. Zo kan het zijn dat een teamlid behoefte heeft aan meer uitdaging of een andere manier van het in de praktijk brengen van zijn/haar vaardigheden. Naast het inhoudelijke aspect, wordt er hierbij ook gekeken naar de ontwikkeling van teamleden als mens: Welke persoonlijke groei kan iemand maken, wat als 'bijvangst' heeft dat de organisatie daar ook profijt van heeft?

Ontwikkeling op bouw- en schoolniveau

Afhankelijk van het onderwerp, wordt er ook op bouw- en schoolniveau ingezet op scholing. De scholing kan intern georganiseerd worden, maar in sommige gevallen kan het ook in samenwerking met een externe partij worden georganiseerd. Dit kan bijvoorbeeld de Loodsboot, CED-groep of Bazalt Groep zijn. Een aantal voorbeelden:

- Bij de implementatie van een nieuwe methode wordt het implementatietraject begeleid door een externe partij.
- Een ronde collegiale consultatie wordt voorafgegaan door een inhoudelijk instructie moment.

- In lijn met inclusief onderwijs moet er de komende jaren ook gekeken worden naar scholing op het gebied van (inclusieve) zorg. Denk hierbij aan trainingen op het gebied van gedragsproblematiek, het schrijven van ontwikkelingsperspectieven of het omgaan met leerlingen met de diagnose TOS.

Het lerarentekort

De afgelopen jaren heeft zich landelijk een negatieve trend ontvouwd over het lerarentekort. Het lerarentekort is het grootst in de G5 (Den Haag, Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Almere), waarbij de binnenstadscholen binnen deze steden het zwaarst getroffen worden. De P.C. Hoofschool behoort tot één van deze scholen. Op de eerste plaats zit de kracht van ‘het hoofd boven water houden’ vooral in het behoud van het zittende personeel. De eerder beschreven kernwaarden, inclusief de uitwerking in de praktijk hiervan, vormen hiervoor het uitgangspunt. Daarnaast zet de P.C. Hoofschool zich proactief in om op de lange termijn een oplossing te vinden van het lerarentekort: ondanks dat er in de school nu nog geen lerarentekort gevoeld wordt, zijn er al wel stappen gezet om over een aantal jaar les te kunnen geven aan de school met minder bevoegd personeel (zonder kwaliteitsverlies). Ondanks dat het toenemende lerarentekort een katalysator is voor het anders organiseren, is op de eerste plaats ‘het kind’ het belangrijkste argument voor het tot stand brengen van deze ontwikkeling. Op de P.C. Hoofschool wordt intensief samengewerkt met vakkrachten.

Vakkrachten als teamleden

De samenwerking met vakkrachten en het inzetten van verschillende vakken als **middel** om leerlingen de basisvaardigheden van taal en rekenen én sociale vaardigheden aan te leren, draagt bij aan zowel het vormgeven van inclusief onderwijs als het omgaan met het lerarentekort.

De samenwerking met vakkrachten draagt bij aan inclusief onderwijs, doordat leerlingen meer mogelijkheden hebben om hun leervoorkeur tot uiting te brengen. Zo zijn er leerlingen die bijvoorbeeld door middel van muziek, door middel van beweging of door middel van het werken met handen beter tot leren komen in vergelijking met het leren op de meer traditionele manier. Zodoende wordt er vanuit een bredere bandbreedte (dus inclusievere) manier voorzien voor leerlingen. Leerlingen voorzien vanuit een bredere bandbreedte past volledig bij de kernwaarden van de P.C Hoofschool; een kind mag zichzelf zijn en zijn of haar eigen voorkeursleerlijn leren herkennen. Door vanuit verschillende vakken algemene leerdoelen aan te bieden, krijgt ieder kind de kans om zich met zijn of haar leervoorkeur verder te ontwikkelen om zo steeds een volgende stap te kunnen nemen.

Er zijn twee manieren waarop de P.C Hoofschool op dit moment samenwerkt met vakkrachten;

1. Vakkrachten met wie we een tijdelijke samenwerking aangaan om leerlingen tijdens Talentuur kennis te laten maken met zeer uiteenlopende vakken ten behoeve van een algemene ontwikkeling.
2. Vakkrachten waar we een duurzame samenwerking mee aangaan en worden ingezet als structurele vervanger van de leerkracht en leerlingen voorzien in het reguliere lesaanbod.

Tijdspad

2023 – 2024 (dubbele bezetting leerkracht en vakkracht)
<ul style="list-style-type: none"> • Rots en Water (wekelijks voor alle groepen) • Gym (wekelijks alle groepen) • Muziek (wekelijks alle groepen) • Beeldende vorming (om de week alle groepen)
2024 – 2025 (dubbele bezetting leerkracht en vakkracht)

<ul style="list-style-type: none"> • Rots en Water (wekelijks voor alle groepen) • Gym (wekelijks alle groepen) • Muziek (wekelijks alle groepen) • Beeldende vorming (wekelijks alle groepen) • Techniek (om de week alle groepen)
2025 – 2026 (dubbele bezetting leerkracht en vakkracht, maar ontwikkeling richting vervanging van de leerkracht voor een deel)
<ul style="list-style-type: none"> • Rots en Water (wekelijks voor alle groepen) • Gym (wekelijks alle groepen) • Muziek (wekelijks alle groepen) • Beeldende vorming (wekelijks alle groepen) • Techniek (wekelijks alle groepen)
2026 – 2027 (vakkracht vervangt leerkracht voor een deel)
<ul style="list-style-type: none"> • Rots en Water (wekelijks voor alle groepen) • Gym (wekelijks alle groepen) • Muziek (wekelijks alle groepen) • Beeldende vorming (wekelijks alle groepen) • Techniek (wekelijks alle groepen)

Voorgenomen stappen voor de verweving van vakkracht en leerkracht

Vakkrachten krijgen ambulante tijd waarin zij in gesprek gaan met elkaar en met de leerkrachten tijdens bouwvergaderingen en margedagen. Vakkrachten krijgen inzicht in de leerdoelen van taal en rekenen en worden geacht hun lesaanbod daarop af te stemmen. Vakkrachten zullen ook intern worden begeleid op het gebied van pedagogisch handelen, waardoor de aanpak in lessen van de leerkracht en de vakkracht overeenkomen. De vakkrachten nemen deel aan margedagen en andere overleggen, net als de rest van het schoolteam.

- Er vindt collegiale consultatie plaats opdat leerkrachten en vakkrachten inzicht krijgen in elkaars lesaanbod;
- Er moet een gesprek plaats gaan vinden binnen het team om te bepalen op welke manier de lessen van de vakkrachten in het rapport terugkomen;
- Vakkrachten zullen een lokaal moeten krijgen buiten een leslokaal waar zij toegang hebben tot leermiddelen en benodigdheden voor hun lessen;
- Talentuur als kweekvijver voor nieuwe structurele vakkrachten.

Voor de vaste vakkrachten, dit zijn de vakkrachten die dus gehele groepen lesgeven (geen Talentuur), is ook 1 dag per twee weken een interne coach beschikbaar. Deze coach begeleidt de vakkrachten bij hun pedagogische en didactische ontwikkeling. De vakkrachten zijn namelijk niet 'geschoold' op de reguliere Pabo, maar hebben een andere achtergrond. Op deze manier worden de vakkrachten vaardigheden aangeleerd, die nodig zijn op een basisschool, maar zij niet in hun eigen vooropleiding aangeboden hebben gekregen. De vaste vakkrachten sluiten ook aan bij margedagen en ander overleg op de P.C. Hoofschool, waardoor zij worden meegenomen in alle ontwikkelingen/professionalisering.

Organisatorische vraagstukken

De komende jaren zullen de volgende organisatorische en systemische vraagstukken ontstaan. Over de meeste van de onderstaande deelonderwerpen staat het gesprek nog in de kinderschoenen of is het nog onduidelijk hoe dit wordt vormgegeven:

- **Beoordelen en zicht houden op de ontwikkeling en kwaliteit van de vakkrachten:**
Vakkrachten nemen het werk van de reguliere leerkracht deels over, maar wel met de voorwaarde dat er behoud van kwaliteit blijft. Er moet samengewerkt worden met andere instituten (conservatorium, kunstacademie) om goed zicht te houden op de kwaliteit.
- **Vakkrachten in loondienst:** Op dit moment werken de vakkrachten op ZZP-basis. Doordat er extra, incidentele gelden beschikbaar zijn, is het in de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025 mogelijk om de vakkrachten, buiten hun lesgebonden tijd in te kopen. De mogelijkheid dient te worden onderzocht om vakkrachten in loondienst te nemen. Vanuit het perspectief van werkgever en werknemer moeten hiervoor zowel de inhoudelijke als financiële voor- en nadelen tegenover elkaar worden afgezet.
- **Scholen inspireren:** Vanuit de Haagse Scholen zijn er voor de komende schooljaren financiële middelen ter beschikking gesteld om het anders organiseren vorm te geven. De P.C. Hoofdschool heeft zich in die lijn opgeworpen als versnellingschool. De versnellingscholen kunnen andere scholen, die op een vergelijkbare manier anders willen organiseren, inspireren en helpen. Hier moet nog concrete invulling aangegeven worden.
- **Flexibele uren:** Door de samenwerking met vakkrachten, kan er vanaf het schooljaar 2024-2025 eventueel geëxperimenteerd worden met flexibele werktijden van teamleden. Bijvoorbeeld: Als een groep in het eerste uur les krijgt, dan heeft de leerkracht de mogelijkheid om later op school te komen. Hierdoor hebben teamleden bijvoorbeeld de mogelijkheid om hun eigen leerlingen die dag naar school te brengen. Mogelijk kunnen flexibele werktijden ook verleiden tot het werken van meer dagen, wat ook een deel is van de oplossing voor het lerarentekort. In het schooljaar 2022-2023 is er een eerste inventarisatie gedaan bij het team. Hierbij gaf een deel van het team aan dat dit een goede ontwikkeling is. De komende jaren dient dit verder te worden uitgewerkt.

6. Partners van de school

De P.C. Hooftschool werkt direct samen met de volgende partners:

- Ouders en de wijk
- Peuterleerplek Jong Leren (Escampade)
- Kinderopvang 2Samen (2Torentjes)
- Ds. D.J. Karresschool (SCOH)
- Vakkrachten (veelal op ZZP-basis)
- Wijkz Escampade
- Middin
- Spark
- Jeugdeducatiefonds
- Vonk (cultuurschakel)
- Andersom Den Haag
- Centrum Jeugd en Gezin
- Leerplicht
- SPPOH
- Stichting JESS
- Het Leesbeest
- Kids2Care
- Gedragsexpertisecentrum De Loodsboot
- Bazalt Groep
- Double Sports
- Zwembad Zuiderpark
- Stichting Werkgevers Sport Den Haag (SWSDH)
- WoWijs
- Gemeente Den Haag

7. Overzicht meerjarenplanning 2023-2027

Schoolplan 2023-2027	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	
Voorbereiding/ Voorwerk op de achtergrond	<p>Pestprotocol</p> <ul style="list-style-type: none"> Afspraken en doorgaande lijn Zelfde wijze van handelen <p>Doorgaande lijn SEO</p> <p>Methode SEO (onderzoeken of een methode /alternatief bij onze school.past)</p> <p>Sociale vaardigheden leerlingen Burgerschap (o.a. maatschappelijke thema's, mediawijjsheid)</p> <p>Taal Centraal</p> <ul style="list-style-type: none"> Woordenschatmethode onderbouw (1^e helft schooljaar) Woordenschat: groep 3 	<p>Professionele cultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> Elkaar vinden op de inhoud Feedback geven en ontvangen (formatieve evaluatie) Gebruik maken van expertise <p>Taal Centraal</p> <ul style="list-style-type: none"> Taal vakoverstijgend aanbieden Mondelinge taalvaardigheid Nieuwe versie Veilig Leren Lezen (groep 3) <p>Executieve functies</p> <ul style="list-style-type: none"> Zelfvertrouwen leerlingen Zelfinzicht eigen vaardigheden Handvatten geven bij zoeken naar oplossingen Accepteren van jezelf en anderen 	<p>Taal Centraal Handschriftontwikkeling</p> <p>Signaleren Leerlingvolgsysteem onderbouw</p>		
Implementeren / speerpunt in het team	<p>Taal Centraal</p> <ul style="list-style-type: none"> Nieuwe methode Woordenschat Bouw! en Letterster Woordenschatmethode onderbouw (2^e helft schooljaar) Begrijpend luisteren (onderbouw) <p>School als gemeenschap</p> <ul style="list-style-type: none"> Jong Leren Zsamen Vakkrachten 	<p>Pestprotocol</p> <ul style="list-style-type: none"> Afspraken en doorgaande lijn Zelfde wijze van handelen <p>Doorgaande lijn SEO</p> <p>Methode SEO (onderzoeken of een methode /alternatief bij onze school.past)</p> <p>Sociale vaardigheden leerlingen Burgerschap (o.a. maatschappelijke thema's, mediawijjsheid)</p> <p>Taal Centraal</p> <ul style="list-style-type: none"> Nieuwe methode Woordenschat 	<p>Professionele cultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> Elkaar vinden op de inhoud Feedback geven en ontvangen (formatieve evaluatie) Gebruik maken van expertise <p>Taal Centraal</p> <ul style="list-style-type: none"> Taal vakoverstijgend aanbieden Mondelinge taalvaardigheid Nieuwe versie Veilig Leren Lezen (groep 3) <p>Executieve functies</p> <ul style="list-style-type: none"> Zelfvertrouwen leerlingen Zelfinzicht eigen vaardigheden Handvatten geven bij zoeken naar oplossingen Accepteren van jezelf en anderen 	<p>Taal Centraal Handschriftontwikkeling</p> <p>Signaleren Leerlingvolgsysteem onderbouw</p> <p>Executieve functies</p> <ul style="list-style-type: none"> Zelfvertrouwen leerlingen Zelfinzicht eigen vaardigheden Handvatten geven bij zoeken naar oplossingen Accepteren van jezelf en anderen 	
Borgen en verbeteren	<p>Doorgaande lijn SEO</p> <p>Routines en afspraken borgen en uitbouwen</p> <p>Taal Centraal</p> <ul style="list-style-type: none"> Begrijpend lezen Klankonderwijs (onderbouw) <p>School als gemeenschap</p> <ul style="list-style-type: none"> Ouders Leerlingen <p>Professionele cultuur Gedeeld leiderschap</p> <p>Rekenen Instructie</p> <p>Rapporten Schriftwijze rapporten</p>	<p>Doorgaande lijn SEO</p> <p>Routines en afspraken borgen en uitbouwen</p> <p>Taal Centraal</p> <ul style="list-style-type: none"> Begrijpend lezen Begrijpend luisteren (onderbouw) Klankonderwijs (onderbouw) Woordenschatmethode onderbouw Bouw! en Letterster <p>School als gemeenschap</p> <ul style="list-style-type: none"> Ouders Leerlingen Jong Leren Zsamen Vakkrachten <p>Rekenen instructie</p> <p>Professionele cultuur Gedeeld leiderschap</p>	<p>Pestprotocol</p> <ul style="list-style-type: none"> Afspraken en doorgaande lijn Zelfde wijze van handelen <p>Doorgaande lijn SEO</p> <p>Methode SEO (onderzoeken of een methode /alternatief bij onze school.past)</p> <p>Sociale vaardigheden leerlingen Burgerschap (o.a. maatschappelijke thema's, mediawijjsheid)</p>	<p>Pestprotocol</p> <ul style="list-style-type: none"> Afspraken en doorgaande lijn Zelfde wijze van handelen <p>Doorgaande lijn SEO</p> <p>Methode SEO (onderzoeken of een methode /alternatief bij onze school.past)</p> <p>Sociale vaardigheden leerlingen Burgerschap (o.a. maatschappelijke thema's, mediawijjsheid)</p>	<p>Professionele cultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> Elkaar vinden op de inhoud Feedback geven en ontvangen (formatieve evaluatie) Gebruik maken van expertise <p>Taal Centraal</p> <ul style="list-style-type: none"> Taal vakoverstijgend aanbieden Mondelinge taalvaardigheid Nieuwe versie Veilig Leren Lezen (groep 3) <p>Executieve functies</p> <ul style="list-style-type: none"> Zelfvertrouwen leerlingen Zelfinzicht eigen vaardigheden Handvatten geven bij zoeken naar oplossingen Accepteren van jezelf en anderen